

УДК 330.46

Харазішвілі Ю.М., д-р. екон. наук, с.н.с.,

**Національний інститут стратегічних
досліджень при Президентіві України**

Назарага І.М., к.т.н.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

МОДЕЛЮВАННЯ МОЖЛИВОГО ВПЛИВУ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА УКРАЇНУ

Визначено кількісний вплив можливих наслідків уповільнення світового економічного зростання, в тому числі у Єврозоні, на макропоказники соціально-економічного розвитку України у 2012 році за допомогою макроекономічної моделі загальної економічної рівноваги "Альфа" для чотирьох сценаріїв: оптимістичного, песимістичного, передкризового та кризового. Обґрунтовано порогові значення експорту товарів і послуг та, відповідно, інвестицій, які забезпечують функціональну стійкість української економіки – здатність економічної системи задовольняти на мінімально-необхідному рівні потреби суспільства і держави. Досліджено можливий вплив заходів детенізації ринку праці на макропоказники.

The quantitative impact of the possible consequences of slowing global economic growth, including in the euro area, the macro socio-economic development of Ukraine in 2012 with the help of a macroeconomic model of general economic equilibrium "Alpha" for the four scenarios: optimistic, pessimistic, pre-crisis and crisis. Justified thresholds exports of goods and services and, accordingly, investments that provide the functional stability of the Ukrainian economy - the ability of the economic system to meet the minimum required level of needs of society and the state. Investigated the possible impact of legalization measures of the labor market in the macro.

Постановка проблеми. Структура економіки України значною мірою орієнтована на міжнародну торгівлю. Про це зокрема свідчить показник відкритості економіки, що розраховується як відношення суми експорту й імпорту товарів і послуг до ВВП. У 2008 році він становив 103,1 %, у 2011 – 111,8 %. З огляду на це можна стверджувати, що стабільність ситуації на світових ринках має ключове значення для розвитку нашої країни. Крім того,

протягом останніх років посилилася інтеграція України у світовий фінансовий простір. Значний приплив капіталу, з одного боку, став фактором стимулювання економічного зростання, а з другого – підвищив вразливість вітчизняної економіки до змін настроїв на фінансових ринках.

Тому актуальним є визначення можливого впливу гальмування розвитку світової економіки на Україну для передбачення можливих наслідків та розроблення відповідних заходів протидії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядаючи ситуацію в Україні, можна зазначити, що у 2011 році триває відновлення економіки України, водночас темпи зростання залишаються удвічі повільнішими, ніж до кризи. Крім того, швидкість оздоровлення української економіки є значно нижчою, ніж у країнах, що розвиваються. Експерти Світового банку вбачають шанс України у експорті сільськогосподарської продукції. Згідно зі звітом Світового банку, світова економіка рухається від посткризової фази одужання і поступового зміцнення до уповільненого, однак стабільного зростання, при цьому майже наполовину глобальному зростанню сприяють країни, що розвиваються, які у 2011 році, у середньому, збільшать свій внутрішній валовий продукт на 6%. Водночас, за прогнозами Світового банку, Україна збільшить свій ВВП лише на 4%, тоді як до кризи цей показник зростання становив 8%. Старший економіст Світового банку в Україні Пабло Сааведра нагадав, що вже у 2012 році світ очікує продовольча криза, що призведе до різкого зростання цін на сільськогосподарську продукцію. За його словами, скасування Україною експортних обмежень дозволило б збільшити темпи зростання ВВП у середньостроковій перспективі [1].

У якості однієї з найбільш ймовірних проблем для світової економіки експерти називають новий виток боргової кризи в Єврозоні. Різні експерти розходяться в оцінках впливу на Україну спостережуваних кризових проявів на міжнародному фінансовому ринку і перспектив розвитку світової економіки [2]. Так, наприклад, директор аналітичної групи Da Vinci Анатолій Баронін вважає, що: “Швидше за все, наступної світової рецесії уникнути не вдасться. Питання лише в тому, коли вона почнеться і наскільки глибокою виявиться...”

Українська економіка перебуває на короткому повідку в світовій економіці. Якщо світова економіка спотикається і різко смикає поводок, ми відчуваємо надзвичайно різке падіння, як це було в 2008-2009 роках. Тому, якщо світ спіткає черговий виток рецесії, Україна знову опиниться в ситуації трирічної давності". Інший експерт, головний фінансовий аналітик рейтингового агентства "Експерт-Рейтинг" Віталій Шапран вважає, що: "Якщо в США і ЄС почне знову падати ВВП, то для України настане ефект такий же, який був після дефолту Lehman Brothers, а може бути й гірше... Ключовим моментом до прогнозу є той факт, чи переросте криза на фондовому ринку в рецесію. Поки 100%-ої впевненості в цьому немає".

Як зазначено в новому звіті Світового банку [3]: "Країни, що розвиваються, повинні підготуватися до загрози подальшого зниження темпів зростання економіки, оскільки боргові проблеми країн Єврозони і послаблення росту деяких великих країн з перехідною економікою, погіршують перспективи зростання світової економіки". Тому передбачається, що темпи зростання світової економіки становитимуть 2,5 відсотка і 3,1 відсотка для 2012 і 2013 років, відповідно. Сповільнення темпів економічного зростання вже проявляється у послабленні світової торгівлі та зниженні цін на сировинні товари. У 2011 році обсяг світового експорту товарів і послуг зріс, за оцінками, на 6,6 відсотка (у 2010 році цей показник дорівнював 12,4 відсотка), і, згідно з прогнозами, у 2012 році зросте лише на 4,7 відсотка. Водночас, світові ціни на енергоносії, метали та мінеральну сировину, а також на сільськогосподарську продукцію знизилися, відповідно, на 10, 25 і 19 відсотків з часу їхніх максимальних показників на початку 2011 року. Зниження товарних цін стало однією з причин скорочення споживчої інфляції у більшості країн, що розвиваються.

Згідно з прогнозом МВФ [4], темпи зростання глобальної економіки цього року складуть 3,3%, в 2013 році - 3,9%. Попередній прогноз, опублікований у вересні 2011 року, передбачав збільшення світового ВВП відповідно на 4% і 4,5%. "Короткостроковий прогноз для світової економіки істотно погіршився, і

головною причиною цього є ескалація європейської кризи”, - наголошується в доповіді фонду. Прогноз МВФ передбачає, що економічний підйом в світі сповільниться, але не припиниться. Більшість розвинених країн зможе уникнути повторної рецесії, при цьому в країнах з економікою, що розвивається, темпи зростання послаблюються в порівнянні із зафіксованими раніше дуже високими рівнями, відзначають в МВФ. Однак цей прогноз заснований на думці про те, що європейські лідери продовжать нарощувати зусилля в боротьбі з кризою.

Постановка завдання – визначення кількісного впливу можливих наслідків уповільнення світового економічного зростання на макропоказники соціально-економічного розвитку України у 2012 році.

Виклад основного матеріалу дослідження. В висловлюваннях наведених та інших експертів переважають суто якісні міркування щодо можливого впливу світової економіки на Україну, які не дають відповіді на конкретну зміну макропоказників в залежності від зовнішнього впливу. Виклики та загрози, які періодично виникають у сучасній економіці країни, зумовлюють необхідність передбачення на об’єктивних засадах хоча б приблизних сценаріїв того, що може відбутися в майбутньому. Досягти цього без застосування кількісних, зокрема математичних, методів не уявляється можливим. Тому спробуємо оцінити можливі наслідки впливу світової економіки на економіку України за допомогою макроекономічної моделі “Альфа” [5-7] та її модифікацій Національного університету ім. Т.Г. Шевченка [8] із застосуванням сценарного аналізу.

1. *Оптимістичний сценарій розвитку.* Уповільнення зростання світової економіки з прогнозованих 4 % у 2011 р. до 3,6 % у 2012 р. Через поширення проблем на світових фінансових ринках відбудеться зменшення світового попиту, що супроводжуватиметься насамперед зменшенням інвестиційного попиту, динаміки обсягів будівництва і, відповідно, призведе до деякого зниження цін на продукцію металургії та машинобудування. Такі тенденції

на світовому ринку, зважаючи на високу залежність української економіки від експорту, частка якого у ВВП становить понад 53 %, негативно позначається на динаміці розвитку експортного виробництва, а далі - на галузях, які безпосередньо й опосередковано залежать від експорту. За даних умов передбачається зростання світових цін на продукцію металургійної та хімічної промисловості у 2012 р. в середньому на 5-7 % (у 2011 р. – 17-19 %). Очікується зростання попиту на продукцію сільського господарства та харчової промисловості через дефіцит продуктів харчування у світі. Внаслідок цього прогнозується зменшення зростання експорту та імпорту товарів і послуг на рівні 16,0 і 15,0 % відповідно (у 2011 р. за прогнозом – 28,2 та 34,0 %), що обумовлює відповідні обсяги інвестицій.

За встановленою статистичною залежністю обсяги експорту товарів і послуг тісно пов'язані з обсягами інвестицій і цей зв'язок для України є практично лінійним (рис. 1, а). Аналогічна залежність існує і для інших країн світу [9-11](рис. 1, б).

Тобто інвестиції пропонується визначати із співвідношення:

$$I_t = \eta_t + \pi_t E_t, \quad (1)$$

де E_t - експорт товарів і послуг, η_t , π_t - параметри.

За оптимістичним сценарієм розвитку України реальний ВВП у 2012 р. зросте на 5,1 % (табл. 1). Незважаючи на прогнозне зниження реального приросту валового нагромадження до 9 % у 2012 р., що може бути обумовлено закінченням підготовки до ЄВРО-2012 та вищенаведеними припущеннями, на зростання реального ВВП буде впливати кумулятивне накопичення капіталу завдяки приросту реального валового нагромадження у попередні роки (2010 – 14,6 %; 2011 – 17,6 %), яке діє с запізнюванням. Позитивний внесок в приріст реального ВВП будуть додавати також внутрішній та зовнішній попит. При цьому передбачається, що наближення кривої завантаження капіталу до природної траєкторії відбувається за трендом, сформованим у 2010 р. (рис. 2, фактична траєкторія).

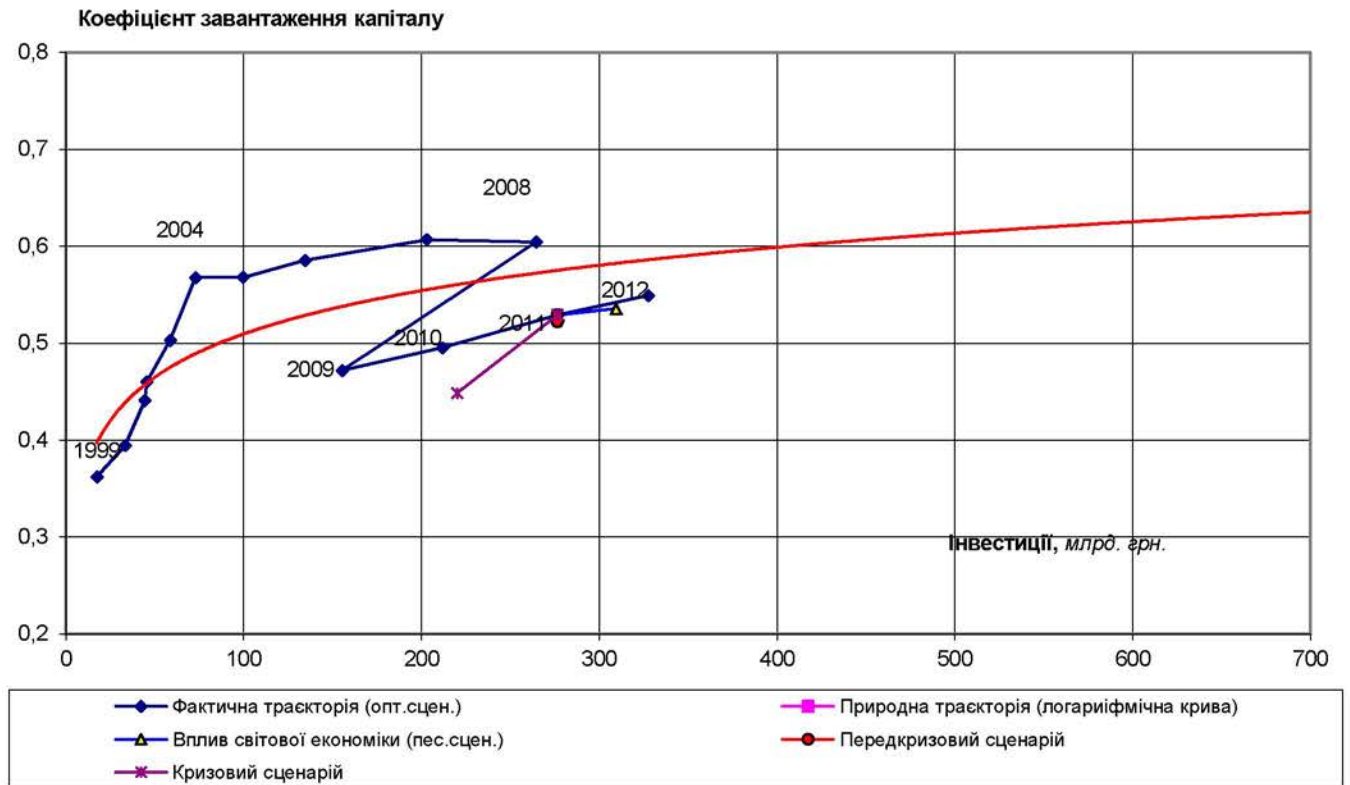

Рис. 2. Динаміка завантаження капіталу.

2. *Песимістичний сценарій.* Враховуючи погіршення фінансово-економічної ситуації в світі (зниження прогнозів світового ВВП з 3,6 до 2,5 %), нестабільність на світових ринках, невизначеність щодо здешевлення імпортного газу та зниження прогнозів зростання ВВП в сусідніх країнах, при розрахунку песимістичного сценарію розвитку економіки України передбачається зниження обсягів експорту та імпорту товарів і послуг у 2012 р. порівняно з оптимістичним сценарієм з 16,0 до 10,0 % і з 15,0 до 10,0 % відповідно. При цьому зростає негативне сальдо торговельного балансу з прогнозних мінус 9,7 до мінус 10,13 млрд дол США.

Використання виявленої залежності (рис. 2) та припущення про рівень зниження темпів приросту експорту товарів і послуг дає прогнозне значення обсягу інвестицій на рівні 310,5 за песимістичним сценарієм замість прогнозованого за оптимістичним сценарієм 328,3 млрд грн. (табл. 1).

Застосовуючи прогнозні дані в макроекономічній моделі “Альфа” та враховуючі взаємозв’язок макропоказників (між ВВП та доходами бюджету і заробітною платою) та взаємодію функцій попиту та пропозиції отримаємо

МОДЕЛЮВАННЯ МОЖЛИВОГО ВПЛИВУ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ...

прогнозі значення номінального та реального ВВП України з урахуванням можливого впливу світової економіки за оптимістичним та песимістичним сценаріями. При цьому знижується завантаження капіталу та кут наближення до природної траєкторії його завантаження (рис. 2, вплив світової економіки – песимістичний сценарій). Викладене обумовлює приріст реального ВВП на рівні 2,9 % замість 5,1 % та зменшення обсягів номінального ВВП на 80,1 млрд грн. (табл. 1).

Таблиця 1.

Прогноз показників економічного і соціального розвитку України на 2012 рік*

Показник	2011 (оцінка)	2012 (прогноз)	
		<u>Оптимістичний сценарій:</u> світовий ВВП: 4 → 3, 6 % експорт: 116 % (р. до р.) Імпорт: 115 % (р. до р.)	<u>Песимістичний сценарій:</u> світовий ВВП: 4 → 2, 5% експорт: 110 % (р. до р.) Імпорт: 110 % (р. до р.)
Валовий внутрішній продукт: номінальний, млрд грн відсотків до попереднього періоду	1314,0 105,2	1531,5 105,1	1451,4 102,9
Дефлятор ВВП (середній за рік)	115,4	110,9	107,4
Індекс споживчих цін (середній за рік)	108,0	108,5	107,9
Інвестиції: млрд грн відсотків до ВВП відсотків до попереднього періоду	276,5 21,2 117,6	328,3 21,4 109,0	310,5 21,4 106,4
Доходи зведеного бюджету: млрд грн відсотків до ВВП	398,3 30,3	440,0 28,7	430,0 29,6
Видатки зведеного бюджету: млрд грн відсотків до ВВП	416,6 31,7	465,0 30,3	460,0 31,7
Загальний баланс зведеного бюджету: млрд грн відсотків до ВВП	-32,3 2,5	-25,0 1,6	-30,0 2,1
Загальне споживання: млрд грн відсотків до попереднього періоду	1091,5 110,1	1266,8 106,9	1221,9 103,7
Сальдо торговельного балансу (за методологією платіжного балансу), млрд доларів США	-9,21	-9,7	-10,13
Експорт товарів і послуг: млрд доларів США відсотків, рік до року	88,75 128,2	102,95 116	97,62 110
Імпорт товарів і послуг:			

<i>млрд доларів США</i> <i>відсотків, рік до року</i>	97,96 134,0	112,65 115	107,75 110
Середньомісячна заробітна плата: <i>номінальна, грн</i> <i>реальна, відсотків до попереднього періоду</i>	2663,0 110,1	3160,0 109,1	3000,0 104,4
Фонд оплати праці найманих працівників і грошового забезпечення військовослужбовців, <i>млрд грн</i>	405,3	474,0	450,0
Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15-70 років, <i>млн осіб</i>	20,355	20,36	20,35
Рівень безробіття населення за методологією МОП, <i>відсотків до економічно активного</i> <i>населення відповідного віку</i>	7,82	7,57	7,65
Продуктивність праці, <i>відсотків до попереднього періоду</i>	106,2	106,9	105,4

* Розрахунки авторів відповідно до моделі "Альфа"

Підсумкове зниження у песимістичному сценарії сальдо торговельного балансу (внаслідок зменшення обсягів експорту та імпорту товарів і послуг) та інвестицій у сукупному попиті зміщує вліво криву сукупного попиту, зменшуючи дефлятор та обсяги реального ВВП та, як наслідок, номінального ВВП (рис. 3). Зменшення поточних інвестицій у сукупній пропозиції призводить до зменшення завантаження капіталу та, як наслідок, до зменшення темпів зростання реального ВВП. Взаємодія функцій сукупного попиту та сукупної пропозиції (рис. 3) з врахуванням всіх змін встановлює нову точку рівноваги з меншим дефлятором ВВП, меншим номінальним і реальним ВВП, з меншим темпом приросту реального ВВП та з меншими доходами зведеного бюджету й з меншою номінальною заробітною платою.

Отже, за прогнозними розрахунками за припущення щодо впливу зниження темпів приросту світової економіки за песимістичним сценарієм (табл. 1) зменшення обсягів експорту товарів і послуг та, відповідно, інвестицій, не є критичним для української економіки, але супроводжується втратою номінального ВВП та темпів зростання.

Невизначеність щодо можливого розвитку світового фінансового ринку, яка за найбільш песимістичним сценарієм ООН може призвести до падіння

приросту світового ВВП до 0,5 % та глобальної рецесії вимушує передбачити можливі наслідки для України для наступних сценаріїв розвитку (табл. 2):

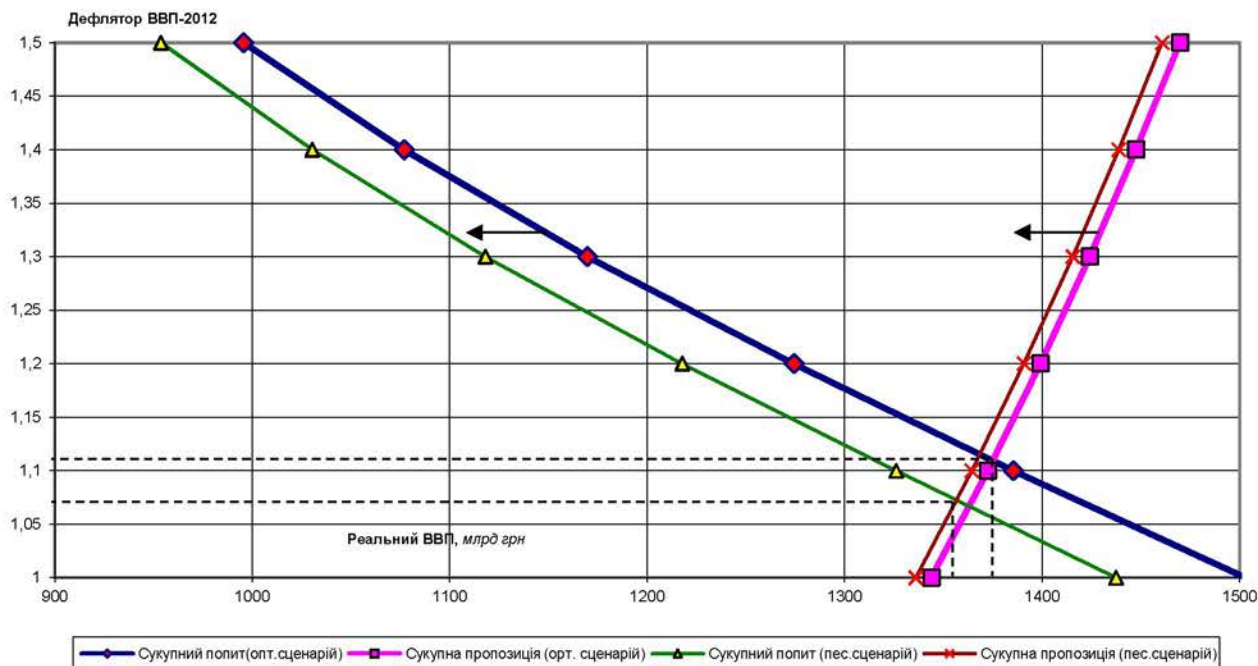

Рис. 3. Взаємодія функцій сукупного попиту та сукупної пропозиції.

I. *передкризовий сценарій*: темпи приросту світового ВВП зменшуються до 1,5 %; обсяги експорту та імпорту товарів і послуг у 2012 році залишаються на рівні 2011 р. у номінальному виразі, відповідно інвестиції також;

II. *кризовий сценарій*: темпи приросту світового ВВП зменшуються до 0,5 %; обсяги експорту та імпорту товарів і послуг зменшуються на 18 % відносно 2011 р. Відповідно інвестиції зменшуються до рівня 220,0 млрд грн. згідно виявленої залежності (рис. 1).

Таблиця 2

Прогноз показників економічного і соціального розвитку України на 2012 рік за передкризовим та кризовим сценаріями розвитку*

Показник	2011 (оцінка)	2012 (прогноз)	
		<i>Передкризовий сценарій:</i>	<i>Кризовий сценарій:</i>
Валовий внутрішній продукт:		світовий ВВП: 4 → 1, 5% експорт: 100 % (р. до р.) імпорт: 100 % (р. до р.)	світовий ВВП: 4 → 0,5 % експорт: 81,7 % (р. до р.) імпорт: 81,7 % (р. до р.)

номінальний, млрд грн	1314,0	1415,1	1324,7
відсотків до попереднього періоду	105,2	101,5	88,2
Дефлятор ВВП (середній за рік)	115,4	106,1	114,3
Індекс споживчих цін (середній за рік)	108,0	107,0	109,0
Інвестиції:			
млрд грн	276,5	276,5	220,0
відсотків до ВВП	21,2	19,5	16,6
відсотків до попереднього періоду	117,6	94,3	71,0
Доходи зведеного бюджету:			
млрд грн	398,3	410,0	390,0
відсотків до ВВП	30,3	28,9	29,4
Видатки зведеного бюджету:			
млрд грн	416,6	465,0	455,0
відсотків до ВВП	31,7	32,8	34,3
Загальний баланс зведеного бюджету:			
млрд грн	-32,3	-55,0	-65,0
відсотків до ВВП	2,5	3,9	4,91
Загальне споживання:			
млрд грн	1091,5	1190,7	1146,2
відсотків до попереднього періоду	110,1	101,9	96,3
Сальдо торговельного балансу (за методологією платіжного балансу), млрд доларів США	-9,21	-9,21	-5,2
Експорт товарів і послуг:			
млрд доларів США	88,75	88,75	72,0
відсотків, рік до року	128,2	100	81,7
Імпорт товарів і послуг:			
млрд доларів США	97,96	97,96	78,8
відсотків, рік до року	134,0	100	81,7
Середньомісячна заробітна плата:			
номінальна, грн.	2663,0	2900,0	2700,0
реальна, відсотків до попереднього періоду	110,1	101,2	93,0
Фонд оплати праці найманих працівників і грошового забезпечення військовослужбовців, млрд грн	405,3	435,0	388,8
Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15-70 років, млн осіб	20,355	20,249	19,82
Рівень безробіття населення за методологією МОП, відсотків до економічно активного населення відповідного віку	7,82	8,5	9,15
Продуктивність праці, відсотків до попереднього періоду	106,2	102,7	92,9

* Розрахунки авторів відповідно до моделі "Альфа"

Збереження у 2012 році за передкризовим сценарієм номінальних обсягів експорту та імпорту товарів і послуг та інвестицій на рівні 2011 р. (практично від'ємні темпи зростання) обумовлює завантаження капіталу практично на тому самому рівні (рис. 2, передкризовий сценарій), що призводить до незначного

приросту номінального ВВП (до 1415,1 млрд грн) та реального ВВП (на 1,5 %) за рахунок попередніх інвестицій. Такі значення експорту товарів і послуг та, відповідно, інвестицій, є гранично припустимими (пороговими) та можуть слугувати орієнтиром передкризового стану економіки України, зниження яких нижче порогових може призвести до швидкого розгортання кризових явищ з усіма негативними наслідками: зменшення попиту та пропозиції, заробітних плат, надходжень до бюджетів та пенсійного фонду, збільшення дефіциту бюджету та боргових зобов'язань.

За кризовим сценарієм зменшення обсягів експорту товарів і послуг нижче попереднього року та, відповідно, інвестицій обумовлює падіння завантаження капіталу по іншій траєкторії (рис. 2, кризовий сценарій), наслідком чого є суттєве зниження номінального ВВП порівняно з оптимістичним сценарієм на 214,1 млрд грн, від'ємних темпів приросту реального ВВП (-11,8 %) та іншими негативними наслідками (табл. 2).

Узагальнюючою картиною співвідношення темпів приросту експорту товарів і послуг та темпів приросту реального ВВП є рис. 4, якій відображає нелінійність цих взаємозв'язків: зону жахливого падіння, помірною та прискореного зростання.

Одним з суттєвих противаг для компенсації можливих негативних наслідків впливу світової фінансової кризи на економіку України є зменшення ціни на газ та створення умов для бізнесу, які стимулювали б виплату зарплат офіційно, а не в конвертах, тобто детінізація ринку праці.

Рис. 4. Взаємозв'язок темпів приросту експорту товарів і послуг та темпів приросту реального ВВП.

За прогнозними розрахунками, якщо припустити дієвість заходів детінізації у сфері оплати праці, збільшення у 2012 році середньомісячної заробітної плати від прогнозної в оптимістичному сценарії на 25,0 та 50,0 % може дати наступні результати (табл. 3):

Таблиця 3

Можливі наслідки детінізації ринку праці в Україні*

Показник	2012 (оптим. прогноз)	2012 (прогноз) ЗП x 1,25	2012 (прогноз) ЗП x 1,5
Номінальний ВВП, млрд грн	1531,5	1653,0	1793,0
Номінальна заробітна плата, грн./місяць	3160,0	3950,0	4740,0
Рівень тінізації економіки, % до офіц. ВВП	33,7	26,0	17,0
Додаткові нарахування на ФОП, млрд грн	-	40,2	86,6
Частка оплати праці у випуску	0,2051	0,2468	0,2945
Тіньова зайнятість, млн осіб	3,82	2,5564	1,8276
у % до загальної зайнятості	18,9	12,6	9,0
Тіньова заробітна плата, грн./місяць	2743,0	2191,0	1427,0
Співвідношення тіньової до офіційної ЗП	0,8680	0,5606	0,3011
Продуктивність праці, % до поперед. періоду	106,9	115,8	125,6

* Розрахунки авторів відповідно до моделі "Альфа".

Висновки:

Вплив світової економічної кризи на Україну зумовлений дією низки зовнішніх і внутрішніх шоків, до яких економіка країни виявилася не готовою, що пов'язано з незавершеністю важливих процесів ринкової трансформації, вузькістю внутрішнього ринку, сильною залежністю від зовнішньої кон'юнктури, низьким технологічним рівнем, відсталою структурою економіки та її надмірною енергоємністю. Значні обсяги дефіциту торговельного балансу, швидке зростання валового зовнішнього боргу та низький рівень технічної модернізації в умовах різкого загострення на світовому ринку створює несприятливі умови для експортноорієнтованих галузей української економіки, наслідком чого є висока ймовірність зменшення обсягів експорту товарів і послуг.

Моделльні розрахунки засвідчують, що навіть зменшення темпів зростання експорту товарів і послуг (рік до року) з прогнозних 28,2 % у 2011 р. до 16,0 та

10,0 % у 2012 р. за оптимістичним та песимістичним сценаріями забезпечує позитивні темпи зростання економіки, тобто забезпечує *функціональну стійкість* української економіки – здатність економічної системи задовольняти на мінімально-необхідному рівні потреби суспільства і держави.

Значення обсягів експорту товарів і послуг у прогностному періоді на рівні попереднього року у номінальному виразі (та відповідно інвестицій) є сигналом передкризового стану економіки, при якому мінімальне економічне зростання забезпечується завдяки попередньому накопиченню капіталу через зростання обсягів експорту та, відповідно, інвестицій. Це мінімальне зростання дорівнює 1,5-2,0 % реального ВВП.

Зменшення обсягів експорту товарів і послуг у прогностному періоді нижче рівня попереднього року призводить до виникнення кризової ситуації: суттєвого зменшення коефіцієнта завантаження капіталу та стагнації економіки у 2012 році.

Для демпфування негативного впливу зовнішніх факторів необхідно радикальне зниження залежності від імпорتنих енергоносіїв, у тому числі – зниження ціни на газ.

Другим вагомим компенсатором негативного впливу можливих кризових ситуацій світової економіки є внутрішні важелі: створення умов для бізнесу, які стимулювали б виплату зарплат офіційно, а не в конвертах, тобто детінізація ринку праці. Припущення про ймовірність збільшення середньомісячної заробітної плати в цілому по країні на 25,0 % могло б дати збільшення номінального ВВП на 114,2 млрд грн, збільшення нарахувань на фонд оплати праці та додаткових надходжень до Пенсійного Фонду України на 40 млрд грн, зменшення рівня тінізації з 33,7 до 26,0 % від офіційного ВВП (тобто зменшення на 30 %) та зменшення рівня тіньової зайнятості з 18,9 до 12,6 %.

Такі результати є викликом та стимулом для держави витримування курсу на детінізацію економіки, що може суттєво покращити рівень соціально-

економічного розвитку, збільшити надходження до бюджетів усіх рівнів та ліквідувати дефіцит ПФУ і, тим самим, слугувати амортизатором від негативних зовнішніх впливів.

Література

1. Темпи зростання економіки України залишаються вдвічі повільнішими, ніж до кризи [Електронний ресурс] // УНІАН. Економіка. – 2011. – Режим доступу: <http://economics.unian.net/ukr/detail/74641>
2. Експерти розходяться в оцінках впливу на Україну кризових явищ на міжнародному фінансовому ринку [Електронний ресурс] // Finance.ua. – 10.08.2011. – Режим доступу: www.real-estate.lviv.ua/news1915.html
3. Перспективи світової економіки на 2012 рік [Електронний ресурс] //Звіт світового банку. –2012. – Режим доступу: www.worldbank.org/globaloutlook
4. МВФ знизив прогноз зростання світової економіки на 2012 і 2013 рр. [Електронний ресурс] // Прогноз МВФ. –2012. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2012/01/24/266970>
5. Економіка України у 2011 р.: прогноз динаміки та ризиків / Аналітична доповідь, за ред. Жаліла Я.А. – К.: НІСД, 2011. – 30 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
6. Харазішвілі Ю.М. Системне моделювання важелів регулювання економічного зростання України: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.03 “Економіка та управління національним господарством” / Ю.М. Харазішвілі. – Тернопіль, 2009. – 37 с.
7. Харазішвілі Ю.М. Тіньова зайнятість та тіньова оплата праці в Україні: оцінки та прогнози / Ю.М. Харазішвілі // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журн. – К.: НАУ, 2011. - № 4. Т. 1. – С. 171-182.
8. Донченко В.С. Програмне забезпечення для прогнозування основних макро-економічних показників економіки України / В.С. Донченко, І.М. Назарага // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: фіз.-мат. науки. - 2010. - № 4. - С. 118–123.
9. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Country statistical profiles: Key tables from OECD [Electronic resource] - Mode of access: http://www.oecd-ilibrary.org/economics/country-statistical-profiles-key-tables-from-oecd_20752288
11. Econ Stats: The Economic Statistics and Indicators Database [Electronic resource] - Mode of access: <http://www.economywatch.com/economic-statistics>

(Березень, 2012р.)